เทศน์เช้า วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘

พระอาจารย์สงบ มนสฺสนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

วันนี้วันมาฆบูชา เราเป็นชาวพุทธนะ ผู้ปกครองฝ่ายรัฐบาลเขาต้องการให้วัดพาประชาชนเวียนเทียนไง เวียนเทียนให้ระลึกถึงพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ถ้าประชาชนมีศีล มีธรรม การปกครองบ้านเมืองมันก็สะดวกสบาย การปกครองของบ้านเมืองนะ

แต่ถ้าเรามีศีล มีธรรม เราต่างหากมีความสุข ถ้าเรามีความสุขเพราะอะไร เพราะว่าในเมื่อเรามีศีล มีธรรมไง สิ่งโลกนี่มันร้อน โลกมันมีการแข่งขัน สิ่งที่การแข่งขันนี่เป็นเรื่องของโลกใช่ไหม แข่งขันจนนักวิทยาศาสตร์ นักวิชาการ ผู้บริหาร รู้ไปหมดทุกอย่างเลย ว่าควรทำอย่างไรจะประสบความสำเร็จ รู้ไปหมดนะ แล้วนี่เวลาจะทำอะไรต้องทำวิจัยกันก่อน แต่ลืมไง ไม่รู้จักตัวเองไง ในเรื่องของศาสนาให้ย้อนกลับมาที่ตัวเรา หน้าที่การงานก็เป็นหน้าที่การงาน สิ่งนี้ปฏิเสธไม่ได้นะ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นพระอรหันต์ ท่านไม่เคยปฏิเสธเรื่องปัจจัย ๔ แม้แต่พระภิกษุออกมาเป็นนักรบ เห็นไหม ท่านถึงบอกว่าอาหาร ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค เครื่องนุ่งห่ม สิ่งนี้ขาดไม่ได้นะ เพราะการดำรงชีวิตมันต้องอาศัยปัจจัย ๔ ในเมื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสติสมบูรณ์มาก ไม่เคยปฏิเสธเรื่องปัจจัย ๔

ถ้าไม่ปฏิเสธปัจจัย ๔ เราเป็นหน้าที่การงาน เรื่องทางโลกเราต้องหาปัจจัยเครื่องอาศัยของชีวิต เราก็ต้องหาของเรา สิ่งนี้หามาเพื่อดำรงชีวิตไง แล้วชีวิตสิ่งที่ไปหา ถ้าเราเติบโตขึ้นมานะ เราไม่ได้เรียนวิชาการ วิชาชีพต่างๆ เราจะประกอบอาชีพอะไร เราจะประกอบอาชีพตามแต่ที่เราศึกษาเป็นวิชาชีพนั้นมา หรือว่าถ้าเราเรียนวิชาชีพนั้นมา แต่หน้าที่การงาน โอกาสของเราไม่ได้ทำตามวิชาชีพนั้น เราก็ต้องมีประสบการณ์ของเราในชีวิตใช่ไหม สิ่งนั้นเป็นหน้าที่การงาน การดำรงชีวิต การดำรงชีวิตนะ ไม่ใช่ตัวชีวิต

ตัวชีวิตนะ ชีวิตนี้คืออะไร?

©2026 www.sa-ngob.com

ชีวิตนี้คือความรู้สึก ถ้ามีศีล มีธรรม มีศีล มีธรรมเกิดจากไหน เกิดจากเจตนา เพราะอะไร เพราะศีล ศีลคือการปกติของใจ เวลาใจมันดิ้นรน มันกวัดแกว่ง มันต้องการ มันปรารถนาสิ่งใดของมัน มันต้องการ เห็นไหม ทางโลกเขาก็ใส่ฟืนใส่ไฟไง ใส่ฟืนใส่ไฟให้เราต้องมีนักคิด ให้เราต้องมีโครงการ เราต้องมีจินตนาการของเรา จินตนาการนั้น เวลาเราทำหน้าที่การงานนั้นเป็นส่วนหนึ่ง แต่ขนาดจินตนาการที่เราต้องการอย่างนั้นมันจะขัดไง มันจะขัดขวางความรู้สึกของตัวเอง เห็นไหม

ศีลมีประโยชน์ตรงนี้ไง ศีลทำให้เรารู้จักปกติ ถ้าจิตใจปกติ ขณะที่เรามีสติสัมปชัญญะหน้าที่ทำการงาน เห็นไหม เราเป็นคนดี เราเป็นหัวหน้าที่ดี ลูกน้องผู้ที่อยู่ใต้บังคับบัญชาจะเห็นว่าคนนั้นเป็นคนดี ถ้าเป็นคนดีเขาจะเชื่อฟัง กลิ่นของศีลมันหอมทวนลมไง ลูกน้องก็จะบอกว่าหัวหน้าเราเป็นคนดี ผู้นำของเราเป็นคนดี

สิ่งที่เป็นคนดี เห็นไหม กลิ่นของศีลมันหอมทวนลม ถ้ามีศีล เห็นไหม มันเป็นความปกติของใจ ใจขณะที่ทำงานก็ทำงานในหน้าที่ปกติ แต่ถ้ามันมีกิเลสตัณหาความทะยานอยากขณะที่มันควรจะพักผ่อน มันก็จะคิด ขณะที่ควรจะคิดหน้าที่การงาน มันก็จะอู้ มันก็จะหลบ มันจะพักผ่อน เห็นไหม มันไม่ทำตรงตามหน้าที่ของมันไง เวลาหน้าที่ควรจะทำ มันไม่ทำ แต่เวลาจะให้มันพัก มันอยากจะทำ แต่ถ้าเรามีศีล มีธรรมเราฝึกไง

ถ้าเรามีการฝึกใจ เห็นไหม ถ้าเราฝึกใจของเรา ศีล สมาธิ ปัญญา คฤหัสถ์นี่ทาน ศีล ภาวนา ผู้ปกครองเขาถึงต้องการตรงนี้ไง ในเมื่อประเทศเราเป็นชาวพุทธไง ชาวพุทธ วันสำคัญของศาสนา เห็นไหม วันสำคัญทางศาสนาเรามาวัดมาวา มาวัดมาวาเพื่ออะไรล่ะ เพื่อดวงใจของเราไง วัดวานี่วัดใจของเรา เราอยากจะเวียนเทียนไหม เราอยากจะทำบุญกุศลไหม ถ้าเราอยากจะทำบุญกุศล เราจะมีคุณค่าขึ้นมา มีคุณค่าขึ้นมาเพราะเราจะเริ่มรู้จักตัวเราไง

ทางโลกเขารู้จักไปหมดเลย ศาสตร์ต่างๆ โครงการต่างๆ เขาคิดวิเคราะห์วิจัยเขาศึกษาไปได้ แต่เขาไม่รู้จักตัวของเขาเอง ในเมื่อเราไปวัดไปวา เราจะไปวัดไปตักไปตวง ไปหาตัวของเราเอง เราถึงมีเจตนามาเวียนเทียน เราทำบุญกุศล เพื่อให้ใจเรามีหลักยึด

ฉะนั้น ถ้าใจเรามีหลักยึด เห็นไหม ใจมันมีแต่ความร่มเย็นเป็นสุข ถ้าร่มเย็นเป็นสุข มันมีความพักผ่อน มันร้อนของมันตลอดนะ เราเติมฟืนเติมไฟให้มันตลอด เราไม่เคยอาบน้ำ เราไม่

©2026 www.sa-ngob.com

เคยเติมความสงบร่มเย็นให้กับใจของเรา ถ้าเรามาวัดมาวา เห็นไหม เรามาวัดใจของเรา เราเอง ต่างหากเราจะรู้จักใจของเรา

เริ่มต้นจากรัฐบาลเป็นผู้ชี้นำ เป็นผู้แนะนำ แนะนำให้เราทำบุญ ทำกุศล ไปวัดไปวาเพื่อจะหาตัวตนของเรา ถ้าเราเข้าใจตัวตนของเรานะ เราวิเคราะห์วิจัยเรื่องต่างๆ สิ สุดท้ายมันจบที่เรานะ จบที่เรา เราจะคิดเรื่องอะไรก็แล้วแต่ เราจะทำสิ่งอะไรก็แล้วแต่ สุดท้ายแล้วมันจบที่เรา ถ้าจบที่เรา เห็นไหม ถ้าเรามีกิเลสตัณหาความทะยานอยาก สิ่งที่จบที่เราแล้วมันดิ้นรน มันไม่ยอมรับ แต่ถ้ามันมีความร่มเย็นเป็นสุขนะ มันจะยอมรับนะ

ชีวิตนี้เป็นธรรมดา สิ่งใดเกิดขึ้น สิ่งนั้นดับไปเป็นธรรมดา โลกนี้เป็นธรรมดา สิ่งที่เกาะเกี่ยวมันไป มันเป็นไปตามกระแสของกรรม ในเมื่อการมีกรรม เราเกิดมาจากกรรม การสร้างกรรมให้เรามาเจอสภาวะแบบนี้ เราต้องเจอสภาวะแบบนี้โดยปกติของมัน ปกติของมันนะ

ถ้าเรายอมรับสภาพอย่างนี้ ทั้งๆ ที่ว่าเราไม่ใช่คนง่อยเปลี้ยเสียขา เราไม่เคยยอมจำนนสิ่งใดหรอก เราไม่เคยยอมจำนนสิ่งใดเลย เรารู้นี่ หนาว ร้อน อ่อน แข็ง เรารู้มาทั้งหมดใช่ไหม คนทำดีกับเรา คนทำชั่วกับเรา เราจะไม่รู้ได้อย่างไร

เรารู้ของเรา ถ้ามันจบที่เรา เห็นไหม สิ่งที่เขาทำมา เขาทำดีกับเรา ก็เป็นบุญกุศลของเขา สิ่งที่เขาทำชั่วของเขามา ก็เป็นบาปอกุศลของเขา ของเขานะ สิ่งนี้เป็นของเขาเพราะมีการกระทำ เขากระทำต่อเรา ในเมื่อเรามีสภาวะแบบนี้ ในเมื่อเขาทำกับเราแบบนี้ นี่คือการกระทำของเขา เรารับรู้ไง เราไม่ใช่ง่อยเปลี้ยเสียขา เราไม่ใช่เราไม่รู้สิ่งใดเลย มันรู้ไปหมดน่ะ

แต่ในเมื่อเรามีศีลธรรม เราเชื่อกรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เรายอมรับสภาวะแบบนี้ ยอมรับแบบผู้ที่มีปัญญาไง ยอมรับแบบตถาคตไง ยอมรับแบบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเข้าใจตามสภาวะของโลกทั้งหมด ตามความเป็นจริงทั้งหมด แล้ววางไว้ตามเป็นจริง เห็นไหม

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเรายอมรับสภาวะแบบนั้น เรารู้เข้าใจอย่างนั้นด้วยปัญญานะ ไม่ใช่ยอมรับแบบคนที่ว่ายอมจำนนไง ถ้าเรายอมรับแบบยอมจำนน สิ่งนั้นมันไม่มีปัญญาไง สิ่งที่ไม่มีปัญญาไม่ใช่ชาวพุทธ สิ่งนี้ไม่ใช่ชาวพุทธเพราะอะไร เพราะยอมรับตามความจำนนนั้น มันถึง

©2026 www.sa-ngob.com

ยิ่งยอมรับขนาดไหน มันยิ่งเหยียบย่ำนะ มันยิ่งมีความอึดอัดในหัวใจ ในหัวใจจะมีความอึดอัด มันจะมีความน้อยเนื้อต่ำใจ

เราเป็นชาวพุทธ เราทำบุญกุศลมหาศาล ทำไมเราไม่เคยสงบสุขตามองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าชี้นำว่าทำบุญต้องได้บุญ ทำบาปต้องได้บาป เราก็ทำบุญของเรามหาศาล ทำไมไม่เป็นแบบนั้น คราวของกรรมนะ ขณะคราวของกรรมมันต้องมีหมด

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปจำพรรษาในเวรัญชพราหมณ์ นิมนต์ไว้ แม้แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสร้างมาขนาดนี้ ขนาดข้าวยากหมากแพง จนบิณฑบาตเขาไม่มีเขาใส่ไม่ได้ สิ่งที่เขาใส่ไม่ได้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังเจอสภาวะแบบนั้นเลย แล้วเราเป็นสาวก สาวกะ ในเมื่อเกิดมาเป็นมนุษย์ สิ่งที่จะให้มันสมบูรณ์ไปทั้งหมดมันเป็นไปไม่ได้ โลกนี้พร่องอยู่เป็นนิจ โลกนี้พร่องอยู่เป็นนิจ ถ้าโลกนี้พร่องอยู่ ถ้าหัวใจเราไม่พร่อง มันก็จะไม่มีความเดือดร้อนจนเกินไปนัก

โลกนี้พร่องอยู่เป็นนิจ เพราะสิ่งนี้มันเป็นอจินไตย มันต้องเคลื่อนไปธรรมดาของมัน แล้วเราก็มีความเดือดร้อน เรามีความต้องการ เรามีความยับยั้ง เราไปขัดขวางไง ขัดขวาง ไม่ยอมรับความเป็นจริง ต้องปรารถนาเป็นตัณหาความทะยานอยาก เป็นสมุทัย ต้องการสมความปรารถนา สิ่งที่สมความปรารถนาแล้วมันไม่สมความปรารถนา มันก็ยิ่งร้อนรน มันก็ยิ่งกระวนกระวาย เห็นไหม นี้คือความรู้สึกจากภายในไง

ถ้าเราเป็นชาวพุทธ เราทำบุญกุศลก็ต้องย้อนกลับมาที่หัวใจของเรา ถ้าเราย้อนกลับมาที่หัวใจของเรา หัวใจมันจะหยุดยั้งสิ่งนี้ได้เพราะเหตุใด เพราะการฝึกฝนไง นี่ถึงต้องไปวัด เราไปเวียนเทียน ไปฝึกฝนของเรา ถ้ามีการฝึกฝน นักกีฬาคนไหนจะมีเทคนิคดีขนาดไหน แต่ถ้าเขาไม่มีการฝึกฝนของเขา เขาลงแข่ง เขาทำอย่างไรเขาก็มีแต่วันจะแพ้ แพ้ไปข้างหน้า เพราะ เพราะเขาไม่มีกำลังของเขา

หัวใจของเราอ่อนแอ หัวใจของเราปรารถนาเรียกร้อง เราทำบุญกุศลมหาศาล ทำไมเราไม่สมความปรารถนา เราทำทุกอย่าง เห็นไหม สิ่งที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าชี้นำเราทำทุกอย่าง ทุกอย่างนะ แต่ทุกอย่างของเด็กๆ เด็กๆ ก็ทำประสาเด็กๆ ความคิดของเรามันเด็ก

©2026 www.sa-ngob.com

ผู้ใหญ่ก็เหมือนกัน เรามีอายุมาก พรรษามาก แต่ความคิดของเรามันเจือไปด้วยโลกไง มันเจือไปด้วยความคิดของเรา ให้แม้เล็กน้อย มันก็นึกว่าให้มาก กิเลสตัณหาความทะยานอยากมันเป็นแบบนั้นไง ถ้าเป็นแบบผู้ใหญ่ล่ะ เป็นแบบผู้ใหญ่ การให้นี้ให้โดยความปกติ เขาไม่เห่อเหิม เขาไม่ทะเยอทะยาน แต่มันเป็นการแสดงออกของน้ำใจ

ค่าของใจ ใจมีค่าสูงส่งมหาศาล เงินจะกี่ร้อยกี่พันก็แล้วแต่ แต่หัวใจมันมีคุณค่ามหาศาลมากกว่านั้น มันสละสิ่งนี้ได้ทั้งหมด เป็นของเล็กน้อย มันปล่อยได้ความสบายใจ

แต่ถ้ามันเริ่มจากใจเด็กๆ ของเล็กน้อยมันก็สละออกไป มันก็เป็นมรรค ถึงได้เรียกร้องไงว่าเราทำบุญกุศล ทำไมเราไม่สมความปรารถนา เราไปเรียกร้อง เราไปต้องการ ทั้งๆ ที่มันเป็นภาวะของกรรม ภาวะของกรรมขณะที่เกิดขึ้น

เวลาหน้าแล้ง เห็นไหม เวลาหน้าแล้ง ฝนแล้ง เราเรียกร้องน้ำมาจากไหน เราเรียกร้องมันมากน้ำ ต้องการน้ำ ต้องการน้ำ แต่เวลาน้ำมันมา ถึงคราวน้ำหลาก เราไม่ต้องการน้ำ เราต้องการความพอดี น้ำมันมาจากไหน น้ำมันมาจากไหน เราก็ปฏิเสธมัน ถึงจะปฏิเสธ ถึงจะเรียกร้อง มันเป็นภาวะของธรรมชาติ แล้วผู้ที่บริหารจัดการ มันบริหารจัดการมันได้ขนาดไหน

นี่ก็เหมือนกัน ขณะที่มันเกิดสภาวกรรมในหัวใจ มันทุกข์ยาก มันสมความปรารถนาเหมือนกับหน้าแล้งและหน้าน้ำหลาก แล้วเรามีสติสัมปชัญญะจะบริหารใจของเราได้ขนาดไหน ถ้าเรามีสติสัมปชัญญะบริหารใจของเราได้ เราไม่ยอมจำนน เห็นไหม เรายอมรับตามความเป็นจริง เรามีปัญญา สิ่งที่เขากระทำต่อเรา สิ่งที่เขาเบียดเบียนเรา กรรมต้องให้ผลแน่นอน

สิ่งที่เกิดขึ้นแล้วกรรมมีตลอดไป สิ่งใดกระทำแล้วจะไม่เป็นกรรมเป็นไปไม่ได้ สิ่งนี้เป็นกรรมทั้งหมด สิ่งที่เกิดขึ้นมันจะเป็นสภาวกรรมทั้งหมด แล้วเราเข้าใจตามความเป็นจริงไง แล้วเรายิ้มแย้มแจ่มใสยอมรับสภาวะนั้น สิ่งนี้เป็นสิ่งที่เกิดขึ้น สิ่งนี้เป็นทั้งปัจจุบันธรรม ถ้าปัจจุบันธรรมเราทำคุณงามความดี ผลต้องเป็นความดีแน่นอน จะช้าหรือเร็วเท่านั้นเอง สิ่งที่ช้าหรือเร็วเพราะอยู่ที่ว่ากาลและเวลา อำนาจวาสนาของสัตว์โลกมันต่างกัน สิ่งที่วาสนาสัตว์โลกมันเกิดขึ้นตามอำนาจวาสนานั้น จะให้ผลกับใจดวงนั้นแน่นอน

การประพฤติปฏิบัติ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกไม่ให้อ้อนวอนใคร ในศาสนาพุทธนะไม่มีการอ้อนวอน มีการประพฤติปฏิบัตินะ

©2026 www.sa-ngob.com

แต่ในเมื่อเราเวียนเทียน เราทำบุญกุศลนี้มันเป็นอามิส เพื่อเริ่มปลูกฝังกับเรื่องของการเข้าศาสนา กว่าเราจะเข้าหาศาสนา ศาสนาเนี่ยเป็นของที่มหัศจรรย์มาก ลึกลับ สิ่งที่ว่ามีความสุขมหาศาลในหลักของศาสนา แต่การเข้าถึงมันเข้าถึงได้ยาก เข้าถึงได้ยากเพราะมันเป็นเรื่องของนามธรรมในหัวใจ ถึงต้องมีรูปธรรมขึ้นมาก่อน เพื่อให้เวียนเทียน ให้สละทาน เห็นไหม สิ่งนี้สละทานแล้วมีการฟังธรรม

ขณะปัจจุบันนี้เราฟังธรรม แล้วสิ่งนี้เราฟังแล้วเราเทียบเคียงว่าเราคิด คิดถึงไหม เราคิดถึงครูบาอาจารย์ที่แสดงธรรมไหม หัวใจเราฟังแล้วเราเข้าใจไหม ถ้าเราไม่เข้าใจ หัวใจเราวุฒิภาวะยังไม่ถึง เราก็ฝึกฝนของเรา ถ้าพูดถึงคนที่ประพฤติปฏิบัติ ทำไมครูบาอาจารย์พูดแต่ทาน พูดแต่เรื่องของอามิส ทำไมไม่พูดถึงเรื่องความชำระกิเลส อันนั้นเป็นวุฒิภาวะของใจแต่ละบุคคลที่จะพัฒนาขึ้นมา

เราไปวัด เราไปวัดอย่างนี้ ไปวัดเพื่อพัฒนาใจของเรา พัฒนาใจเพื่อจะให้รู้จักเรา รู้จักเรานะ วิชาชีพนี้เกิดมาต้องทำ ต้องทำนะ แม้แต่สัตว์มันยังต้องอาศัย แม้แต่สัตว์มันยังต้องกินต้องนอนของมันนะ แล้วเราเป็นมนุษย์ เราเป็นสัตว์ประเสริฐ เรามีปัญญา ทำไมเราไม่ค้นคว้าสิ่งที่เป็นประโยชน์มาก ไม่ใช่ไก่นะ มันได้พลอยมามันไม่รู้จักคุณค่าของมัน เห็นไหม

เราเป็นมนุษย์ เราพบพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาอยู่ในตู้พระไตรปิฎก ศาสนธรรมคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอยู่ที่ตู้พระไตรปิฎก เราค้นคว้าขนาดไหน เรามีกิเลส เรามีตัณหา เราศึกษาแล้วเราก็ไม่เข้าใจ ครูบาอาจารย์ของเราพยายามค้นคว้าขึ้นมา เกิดจากประสบการณ์จากภายในอันนั้นแล้ว เอาสิ่งนี้มาแสดงเป็นปัจจุบันไง ปัจจุบันคือสื่อความหมายในปัจจุบันนั้น ไม่ใช่สื่อความหมายโดยอดีตกาลที่เราเข้าใจไม่ได้

รัฐบาลต้องการให้วันมาฆบูชา วันสำคัญของศาสนา ให้เราไปเวียนเทียน ให้เราไปทำบุญกุศล เพื่อให้สังคมนั้นมีความร่มเย็นเป็นสุข ถ้าสังคมนั้นมีความร่มเย็นเป็นสุข มันก็เข้ากับหลักของศาสนา หลักศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม สิ่งนี้ถึงมีพากันเวียนเทียนไง แล้วเราเวียนเทียนแล้วเราก็ต้องคิดถึงว่า การเวียนเทียนนี่เวียนเทียนเข้ามาเพื่อหลักของใจ เพื่อความสุขจากภายใน สิ่งนี้จะเป็นประโยชน์กับเรานะ

©2026 www.sa-ngob.com

ถ้าเป็นประโยชน์กับเรา ตั้งใจ เดี๋ยวจะพาเวียนเทียนนะ แล้วถ้าเป็นลูกศิษย์กรรมฐานไง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกกับพระอานนท์ไง บอกพระอานนท์ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะปรินิพพาน คนเขามาคารวะมหาศาลเลย องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกพระอานนท์ ให้พระอานนท์เตือนไว้นะ บอก “**ให้เขาปฏิบัติบูชาดีกว่า เพราะปฏิบัติบูชามันการปฏิบัติเข้าถึงใจไง**”

นี่ก็เหมือนกัน กรรมฐานเราต้องการประพฤติปฏิบัติ กรรมฐานเรา พระปฏิบัติ พระกรรมฐานคือพระปฏิบัติ ปฏิบัติคือการค้นคว้าเรียนจากจิต เรียนจากความรู้สึก ควบคุมความรู้สึก แล้วเอาความรู้สึกนั้นเพื่อเป็นประโยชน์เข้ามา แต่ในเมื่อเด็ก ในเมื่อสิ่งที่เขาเป็นเด็กเขายังทำไม่ได้ ให้เขาเวียนเทียนก่อน

ฉะนั้น มันต้องมีผู้เสียสละไง เราเสียสละไม่ใช่ว่าเราไม่ได้นะ บุญกุศลใครก็อยากได้ เราอยากได้บุญกุศลอันนั้นมาเพื่อใจของเรา แต่ในเมื่อสิ่งมีความจำเป็น การเสียสละนี้มันก็เป็นธรรมนะ การเสียสละ เห็นไหม ในพระไตรปิฎกบอกว่า ขณะเราเดินไปบนสะพาน ผู้ใดให้ทาง คือเห็นผู้ที่เดินสวนมาแล้วหลบให้นี้คือบุญ นี่บุญมันหาได้ทุกที่เลยถ้าคนฉลาด ถ้าคนไม่ฉลาดจะหาไม่ได้เลย

นี่ก็เหมือนกัน ในเมื่อมันมีความจำเป็นเราสละ สิ่งที่เราสละเราให้โอกาสคนอื่น เขาเวียนเทียน เขาได้บุญ เราก็ได้บุญด้วย เพราะเราสละให้เขาได้มีความสะดวกสบาย เราเวียนเทียนในหัวใจของเรา สิ่งนี้เป็นศิษย์กรรมฐานนะ เราต้องประกาศให้โลกเขารู้ว่า กรรมฐานเกิดขึ้นมาจากอะไร กรรมฐานอยู่ที่ไหน

กรรมฐานคือความเห็นจากภายใน พระกรรมฐานไม่ใช่พระห่มผ้าสีเข้มๆ หรอก พระกรรมฐานอยู่ที่ธุดงควัตร อยู่ที่วัตรปฏิบัติ อยู่ที่ความเป็นไปของใจดวงนั้น นี่คือพระธุดงค์กรรมฐาน สิ่งนี้เป็นสิ่งที่ครูบาอาจารย์ของเราค้นคว้าทรงมา หลวงตาบอกว่าพระเราไม่ทรงธรรม ทรงวินัย แล้วจะให้ใครทรง ในเมื่อเราจะทรงธรรม ทรงวินัย เราถึงจะต้องตั้งหลักของเราให้ได้

ฉะนั้น ถ้าใครมีหลักใจแล้วเสียสละให้ผู้ที่เขาจะพัฒนาวุฒิภาวะของเขา ให้เขาได้เวียนเทียนนะ เอวัง

©2026 www.sa-ngob.com